



## Universitätsbibliothek Paderborn

### **Instructio practica ...**

De Munere Concionandi, Exhortandi, Catechizandi - Continens non tantùm praecepta ad artem concionandi discendam accomodata, sed etiam Ideas & Conceptus practicos pro Concionibus in Festis B. V. & SS. Dedicacionis, Patrociniij, Novi Anni, Paschatis, Parasceves; item in Primitiis Sacerdotum,

...

**Lohner, Tobias**

**Dilingæ, 1679**

Exemplar I. Concionis de ipso Patrocinio instituendæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48347](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48347)

tem suam retinere, & uxoribus, aliisque Domesticis non nimis conniveant. 4. Uxoribus Speculum ludicrum, in quo turpis videatur etiam amœna alioqui facies, ut discant, pulchritudini corporali non nimis fidere, & majorem internæ pulchritudinis curam habeant. 5. Juvenibus pannus pro veste, ut discant multo magis animæ ornamenta, puta virtutes, scientias, urbanos mores, quam corporis sectari, & quaerere.

CAPUT V.

De Praxi Conciones in Patrocinio Templi instituendi.

Cum de hac materia vix ullus ex impressis Concionatoribus Conciones aliquas proposuerit; aliunde tamen compertum sit, non levem aliquos difficultatem sentire in ejusmodi Concionibus fructuosè, & ad ipsum etiam tempus accommodatè instituendis, ideo huic etiam difficultati lenienda breviter Idea aliqua cum aliquot conceptibus ad conciones de eadem materia instituendos servientibus hoc capite proponetur.

Exemplar

Concionis de ipso Patrocinio instituendæ.

*Thema.*

Posui Custodes de habitatoribus Jerusalem, singulos per vices suas, & unumquemque contra domum suam. 2. Esaiæ 7.

*Scopus.*

Ostendendum, quomodo dies Patrociniij Templi fructuosè sit peragendus.

*Syllogismus principalis.*

Memoria magni beneficii est magno affectu & fervore celebranda; Atqui dies Patrociniij est memoria magni beneficii, ergo magna devotione & fervore quoque celebranda erit.

EXORDIUM.

Sapienter quidem ab Ecclesia institutum est, ut Singulis annis cujusque Templi Patrocinium celebraretur, sed non imme-

immeritò vereri quis videtur posse, paucos esse, qui inter  
 eum ab eadem Matre nostra Ecclesia fructum referant. Si  
 enim singulos, qui ejusmodi Patrociniò inter sunt, accuratè  
 examinare liceret, deprehenderemus clarissimè, paucissimò  
 esse, qui scirent, quid sit Patrociniò, quare institutum, et  
 quomodo fructuosè celebrandum sit. Quare ut vel hoc  
 saltem à meis Auditoribus Patrociniò majori cum fervore  
 ac fructu celebretur, hæc omnia tria capita paulò fufius ex-  
 plicabo, confidens, vos in Patroni hujus Templi honore  
 non omnes modò à me tradendas doctrinas cum magna at-  
 tentione & aviditate excepturos, sed pari etiam studio & alac-  
 ritate executioni mandaturos.

*Pars Prior.*

Atque ut à prima quæstione, nempe quid sit Patrociniò  
 initium faciam, ante omnia notandum est discrimen inter  
 Dedicatiònem & Patrociniò, quæ à plurimis sanè, Germa-  
 nis maximè, ob affinitatem nominis, pessimè confunduntur,  
 pro eodem habentur. Sciendum itaque, Dedicatiònem ni-  
 hil aliud esse, quàm illum diem, quo memoria beneficij per  
 templi consecrationem accepti solemniter peragitur in Ec-  
 clesia; Patrociniò verò esse illum diem, quo festiva me-  
 moria illius Sancti, in cujus honorem Ecclesia quæpiam ex-  
 structa, ejusque tutelæ ac Patrociniò commissa est, Solemniter  
 celebratur; à primo enim die, quo ædificata est quæpiam  
 Ecclesia, & consecrata sub titulo ac invocatione talis Sancti,  
 mox Patronus talis ac Sanctus curam, eamque quadruplicem  
 gerere cœpit totius Parochiæ Ecclesiæ illi subjectæ. Et  
 quidem ipsius Templi, impetrando à DEO illis, qui tem-  
 plum tale frequentare solent, varias gratias, ut dignè in eo-  
 dem conversari, id est, devotè orare, attentè conciones audire,  
 Sacramenta fructuosè obire queant. 2. Curam susceptam  
 Personarum ad illius Ecclesiæ Parochiam pertinentium, pro  
 quibus ita vigilat, ut, quantum est de se, dicere possit optet il-  
 lud Christi Jo. 17. *Pater, cum essem cum eis, ego servabam eos in  
 nomine tuo. Quos dedisti mihi, ego custodivi, & nemo ex eis  
 periit, nisi Filius perditionis, id est, qui Sponte perire voluit, &  
 ad me non confugit.* 3. Pecorum etiam curam suscepit, ut  
 multi hætenus experti sunt, & quotidie experiuntur, si filii

cerè ipsis auxilium imploraverunt ij, ad quos pertinent ejusmodi pecora. Unde devoti talis Patroni cultores quotidie sua pecora ipsi per certas preces commendare solent, certò sibi persuadentes, non alium meliorem, quàm hunc pecorum Custodem se eligere posse, utpote quem DEVS ipse illis assignàrit. 4. denique ipsorum etiam Agrorum & Domorum eorum & custodiam suscipit; hunc enim in finem Ecclesia in medio Agrorum vel domuum plerunquè velut specula, etiam Wachthausz edificatur; in eundem etiam finem, si tempestas aliqua immineat, Campanæ templi pulsantur, ut illarum pulsus sint quasi voces, quibus Parochiani suum Patronum in auxilium vocent. Ad hæc officia obeunda sicut Patronus templi electus & constitutus est, ita à Parochianis quoque Ecclesia hoc beneficium grato animo voluit agnoscere, & singulis annis festivam illius memoriam celebrari, atque hanc ipsam celebrationem Patrocinium appellari decrevit.

### Pars Secunda.

Quia verò non cuivis notum est, quâ ratione hoc Festum celebrare, suæque adeò erga tantum Patronum obligationi vicissim satisfacere debeat, ideo hoc ipsum quoque breviter ostendo, atque, sequentia præcipuè officia præstanda. 1. Recolenda beneficia per totum annum ab eo collata, gratiæque convenientes, quâ verbis, quâ operibus agendæ; quod quidem utrumque aptissimè præstabitis, si templum studiosè frequentetis, per varias preces cum magna attentione & fervore persolutas DEUM & sanctum Patronum dignè collaudetis, & ipsa denique SS. Eucharistiæ & Pœnitentiæ Sacramenta actualiter, aut, si hoc fieri ob graves causas non possit, spiritualiter saltem per ardens desiderium ea suscipiendi, religiosè suscipiatis. Certè si unquam aliàs, hoc die maxime decens est, ut præmissâ confessione ad sacram mensam accedatis; nam aliorum quidem Sanctorum Festa ob communia vobis & aliis hominibus exhibita beneficia communi etiam titulo duntaxat ad festivam celebrationem invitant; hoc autem Festum, sicut specialia, & vobis solis collata beneficia ac favores à S. Patrono Templi exhibitos in memoriam revocat, ita speciali quoque vos titulo obligat, ad Festum hoc præcipua devotione & obsequiis DEO & Sancto gratissimis

*Instruct. VII.*

Q

(qualia

(qualia haud dubiè cenferi debent Confessionis & Eucharistia  
 religiosè suscepta Sacramenta) celebrandum. Hoc ergo de  
 exclamare quisque vel maximè debet cum S. Davide Pl. 115.  
*Quid retribuam Domino (& sancto Templi Patrono) pro  
 omnibus, quæ retribuit mihi? Calicem salutaris (id est, SS. Sa-  
 cramenti) accipiam, & nomen Domini (& sancti Patroni)  
 ardenser invocabo; vota mea (& proposita vitæ seriò emen-  
 dandæ) Domino (& Patrono) reddam in conspectu omnis Pe-  
 puli, in medio tui Ierusalem.* Verùm non contentos vos esse  
 oportet hoc obsequio, sed ulterius etiam & 2. veniam exorire  
 oportet omnium negligentiarum in eisdem cultu per  
 num admissarum, ideòque clamandum frequenter & ferven-  
 ter cum servo Evangelico Matth. 18. *Domine, patientiam  
 habe in me, & omnia reddam tibi.* Hodie vel maximè reno-  
 vare oportet propositum ac decretum, quo sanctum hunc  
 lim in Patronum eligimus, eundemque debito cultu & ve-  
 nore constanter venerari decrevimus. Hodie his aut simili-  
 bus affectibus eum alloqui & interpellare decet. O sanctis-  
 sime N. amice DEI fidelissime, gratulor tibi ex animo de om-  
 ni honore ac gloria, qui tibi sive in terris, sive in cælis, aut  
 obligit hætenus, aut deinceps obringer, optoque unice, ut  
 quotidie magis augeatur, idque ipse etiam pro viribus proce-  
 rabo. Gratias subinde tibi, quàm possum maximas ago pro  
 omnibus beneficiis tam corporalibus, quàm spiritualibus,  
 quæ & mihi, & Parochianis omnibus tum aliàs, tum hoc me-  
 ximè anno quamplurima exhibuisti, optoque unice, ut non  
 verbis duntaxat, sed ipso etiam opere gratissimum exhibere  
 me queam. Certè quòd negligenter adeò hætenus id præ-  
 stiterim, atque in tuo etiam cultu & veneratione tam tepidus  
 & inconstans extiterim, ex corde doleo, & erubesco, & pro  
 adeò per amorem DEI mei & tui, nec non per gloriam tuam  
 &, per quidquid possum, supplex rogo, ut & veniam tantarum  
 negligentiarum ipse benignè concedas, & eandem ab ipso  
 etiam misericordissimo DEO efficaciter impetrare digneris  
 una cum copiosa gratia, quæ vel nunc hanc socordiam studio-  
 sè devitare, tuoque & DEI servitio cultuque totum me man-  
 cipare valeam; id sanè uti unice desidero, ita per te quoque  
 efficaciter obtinere confido, ideòque nunc denuò, licet unice  
 cunque Patrocinio tuo indignus, fretus tamen pietate ac mi-  
 sericord-

felicordia tua singulari, ac Zelo, quem erga meam & aliorum Parochianorum salutem tam præclarè hæctenus ostendisti, te omni possibili demissionis & fiducia affectu in singularem meum & omnium meorum Domesticorum, imò & reliquorum Parochianorum Patronum, Advocatum, & Protectorem eligo, firmiterque statuo ac propono, me non solum ipsum deinceps nihil amplius contra tuum honorem acturum, sed neque permitturum, ut à meis subditis quicquam agatur; omnia verò, quæ ad honorem tuum vel hæctenus præstare consuevi, vel deinceps facere decrevi, singulari cum diligentia, fervorèque peracturum. Obsecro te igitur, suscipe nos in Clientes tuos perpetuos, adesto nobis in omnibus actionibus nostris, & tuis precibus, ut feliciter eas perficiamus, juva; adesto quoque in periculis omnibus, & contra Hostes nobis interitum molientes potenter nos defende; adesto denique in hora mortis nostræ, & tuis inspirationibus, auxiliisque sic dirige, & conforta, ut in terribili illo & periculoso agone feliciter victoriam obtinentes, vitam nostram juxta exemplum tuum glorioso & optato exitu concludamus, atque in tuam & aliorum Sanctorum beatissimam Societatem adlecti, pro nostris simul & tuis beneficiis supremum nostrum Benefactorem DEUM perpetuò tecum collaudemus. Amen. Hoc sanè modò, si & veniam à sancto nostro Patrono peteretis, & totos vos denuò cum vestris Domesticis, Pecoribus, & Agris ejus Patrocinio, cultuque commendaretis, haud dubiè gratissimum ei obsequium hodie præstaretis, efficeretisque, ut ille vicissim novo fervore vos in Clientes suos susciperet, & fortius, fideiùsque, quàm unquam aliàs ab omnibus malis protegeret, omniumque bonorum abundantiam à DEO impetraret; maximè si & tertium obsequium, quod à vobis ulterius hodie requiritur, simili fidelitate diligentiaque præstetis, nempe ut reliquum quoque hujus Festi tempus, pomeridianum scilicet, cum Sanctitate, modestia, concordia, & spiritali lætitia transigatis; quod quidem tantò impensius vobis ipsius vestri Patroni nomine commendo, quanto pauciores, pro dolor! reperiuntur, qui hac in parte obligationi suæ satisfaciunt. Certè si experientia consulatur, deprehendatur, plerosque in ea vanissima persuasione esse, quòd Patrocinium eo præcipuè sine sit institutum, ut & Nundinæ cele-

celebrentur, & Parochiani cum Vicinis & Amicis suis inter  
 computationes, saltationes, aliâq; lusus, lætitiâq; argumen-  
 ta hunc diem tranſigant; hinc fit, ut, qui manè DEUM & San-  
 ctum Templi Patronum, laudibus, precibus, aliisq; pijs ob-  
 ſequiis devotè colebant ac venerabantur; à prandio ebrieta-  
 te, rixis, blaſphemijs, detractationibus, deceptionibus, ſcedis  
 colloquiis, & luxuriolis actionibus graviffimè iterum offen-  
 dant. Quod quidem quàm indecens & abſurdum, imò & no-  
 civum fit, vel proprio vestro judicio divinare facile poteſtis.  
 dicite namque, ſi bonum quempiam & fidelem Amicum, a  
 quo plurima beneficia accepiffetis, & plura adhuc ſperaretis  
 hodie in meridiano prandio liberaliter quidem, benevole-  
 que tractaretis, ſed finitis epulis, minaci vultu, verbisq; in-  
 juſtioris ex domo vestra expelleretis, an non hoc facinus indi-  
 gniffimum, & nullo ſatis ſupplicio expiandum cenſeretur?  
 non omni vos deinceps amore & favore tanti amici indigno  
 arbitraremini? & meritò ſanè. atqui idem facturos vos cre-  
 ditote, ſi, quem manè precibus, aliisq; pijs operibus colui-  
 ſtis Patronum, à prandio gravibus peccatis, inſolentiffime  
 iterum offendatis. Ne ergo vobis hoc accidat, Apoſtolicum  
 præceptum Philipp. 4. datum ſtudioſè obſervate: *Gaudete  
 in Domino ſemper, iterum dico vobis gaudete. Sed Modestia ve-  
 ſtra nota ſit omnibus Hominibus.* Sequimini exemplum Aaro-  
 nis & Seniorum, de quibus Exod. 18. legitur: *veneruntque  
 Aaron & omnes Seniores Iſraël, ut comederent panem cum ei  
 (Petro videlicet) coram DEO.* id quod jam olim etiam S. Da-  
 vid Pf. 67. ſuaſit dicens: *Juſti epulentur, & exultent in conſp-  
 ectu DEI, & delecentur in lætitia.* Hoc ſanè ſi egeritis, ſpera-  
 re non immeritò poteritis, non modò vos Feſtum hoc & Pa-  
 tronum vestrum cultu gratiffimo coluiſſe, ſed optatum etiam  
 ejuſdem Patroni patrociniû pro voto obtenturos. Ecce e-  
 nim jam ultrò in Altari paratum ſe ad vestrâ protectionem  
 ſe ſiſtit: jam iterum ex Altari ad vos illa S. Davidis Pf. 49.  
 verba repetit: *Invoca me in die tribulationis, & eruum te.*  
 Nec dicatis, ſæpe jam vos hoc feciſſe, & tamen pecora vestrâ  
 agròſque gravia damna perpeſſos fuiſſe. Non, inquam, hoc  
 dicatis, nam reſpondeo 1. non ſufficere, ut invocetis, id eſt,  
 corde mundo (nam Peccatores DEUS & Sancti non exaudi-  
 unt) id faciatis, & debitæ venerationis cultum conſtante  
 exhibe-

exhibeatis; ita enim jam olim suavit S. Joannes 1. c. 3. dicens: *Charissimi, si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad DEUM (& sanctum Patronum Templi nostri) & quid quid petierimus, accipiemus ab eo.* Et hæc sanè potissima causa est, cur toties adhuc tam gravia damna pariamini, quia nec invocatis Patronum vestrum, nec colitis, ut debetis, hinc sicut Castos Pecorum vestrorum, si debitum ei solarium negaretis, utique & ipse promissam vobis custodiam negaret, ita & vobis S. Patronus promissam vestri, & agrorum, pecorūque protectionem negat, cum & vos ipsi debiti cultūs obsequium negetis. Quòd si tamen quispiam etiam constantem & ferventem in hoc cultu fuisse adverteat, & tamen optatum patrocinium non expertum se queratur, huic secundò respondeo, protectionem Sancti non in eo consistere, ut nullum vobis infortunium, aut casum adversum evenire permittat, ut multi falsò sibi persuadent, sed in hoc magis, ut omnia propriè dicta mala, quantum est in se, amoveat; sicut Patris officium non in eo consistit, ut nunquam Filium castiget, aut castigari permittat. Sed ut peccata, quæ sola maximè nocent, dedoceat Filium, impediâtque. Aliud ergo est apparens, aliud verum malum, tribulatio apparens malum est, sed verum malum non est, quia, si ritè toleretur, summorum bonorum causa existit; hinc S. Apostolus Jacobus c. 1. dixit: *Omne gaudium existimate, Fratres, cum in varias tentationes incideritis: in vestra ergo potestate est bonum ex iis elicere, nam diligentibus DEUM, teste Apostolo ad Rom. c. 8. omnia cooperantur in bonum.* Solum igitur peccatum verum malum est, quia hoc solum nullius boni causa per se esse potest, hoc solum privat nos omnis & summi boni possessione; tum ergo S. Patronus seduli Protectoris erga Vos officium exercet, si vel omnia à Vobis infortunia arceat, vel certè, si DEO decretum est, vobis aliqua pro vestra salute permittere, gratiam imperret, ut patienter feratis immixtam tribulationem, fructūque adeò centuplum ex ea referatis, id quod Sedulos S. Patroni nostri Cultores quotidianà experientiâ experiri censeo.

*Epilogus.*

Agite ergo, dilecti Auditores, & vel hodie denuò Patrocinium



cinium hoc eo fervore & alacritate peragite, ac si hodie primum hoc templum ædificatum, & sanctus N. in Patronum vobis assignatus esset. Date ergo operam, ut supra explicata tria capita tantò ferventiùs erga ipsum observetis, quam plura ex illorum observatione commoda jure merito potest sperare. Sic ille quoque vicissim omnia Patroni erga vos officia sedulò implebit, & tam vos, quàm Domesticos vestros Pecora, & agros ita custodiet, ut vitam vestram feliciter & Christianè transigere, ac claudere, & cum eodem jucundum Festum in omnem aternitatem celebrare possitis. Amen.

### Alii Conceptus.

I. Potest etiam non inutiliter Patronus Templi Salvaguardiæ, ut vocamus, comparari. Et 1. quidem benefici hujus magnitudo ostendi, tum ex dignitate & affectu illius, qui dedit talem Salvaguardiam; tum ex qualitatibus illius, qui datus est, quòd nempe *possit* ob robur extraordinarium à DEO concessum: *sciat* ob miseras nostras, & modum juvandi in & per DEUM cognitas; & *velit* defendere eos, qui custodia suæ sunt commissi, utpote quos velut Fratres & Cohæredes summè diligit: Tum ex fine, propter quem datur talis Salvaguardia, scilicet ut à sævissimo hoste corporis & animæ interitum moliente, & bonis temporalibus atque æternis privare satagentè per eam defendamur. In 2. parte ostendatur, quæ vicissim à Parochianis obsequia tali Salvaguardiæ præstari debeant; videlicet 1. ut cum magna benevolentia, gaudiòque suscipiatur, in Patronum eligatur, promptè ad obsequia animus ostendatur. 2. Ut nihil committatur, quo graviter offendi queat. 3. Ut Victus quotidianus diligenter offeratur, id est, certæ preces quotidie ad ejus honorem recitentur (mirè enim Sanctos demeretur modica, sed fervens & constans oratio, ut patet in milite flagitioso quotidie unam salutationem Angelicam recitante, & quatuordecim annis à Dæmonis sub servi forma eidem servientis & insidiantis machinationibus defensi) sed & ipsa opera nostræ quotidiana post DEI, Christi, & B. V. gloriam ad ipsius honorem ordinentur. 4. Ut subinde gratior ei recreatio vel convivium instituatur, id est, Festus ipsi dies vel alius confectio, Communionem, meditationem de ipsius vita, recitationem